CINE
ME
DIA

CINEMEDIA Text & Audiovisual Journal

ISSN: 3023-5960 Volume 4 Issue 1 (2026)

Video Makale Destekleyici Metin
Kabul Tarihi: 14.09.2026
Yayın Tarihi: 26.09.2026

2020–2025 Yılları Arasında Türkiye'de Dijital Platform Filmleri İle Yeni Dönem Sinema Filmlerinin Anlatı Yapısı Ve Üretim Pratikleri Açısından Karşılaştırmalı Analizi

A Comparative Analysis of Digital Platform Films and New-Era Theatrical Films in Türkiye 2020–2025

Özge Balbey

Yüksek Lisans Öğrencisi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Radyo, Televizyon ve Sinema, ozgeyesilcimen@gmail.com, https://orcid.org/0009-0004-1734-400X, DOI: 10.71350/cinemediaj.10

Keywords:

Dijital platformlar,
Türk sineması,
Anlatı yapısı,
Üretim pratikleri,
Platform ekonomisi.

Anahtar Kelimeler:

Digital platforms,
Turkish cinema,
Narrative structure,
Production practices,
Platform economy.

ABSTRACT

This study aims to comparatively examine films produced for digital platforms and contemporary theatrical films released in Türkiye between 2020 and 2025. The widespread use of digital platforms has led to significant changes not only in film production and distribution processes but also in audiences' content consumption habits. In this context, the study examines digital platform films and theatrical films in terms of narrative structure, duration, character use, visual storytelling, production and distribution conditions, and the ways in which they reach audiences. Through a comparative analysis, the study seeks to identify the similarities and differences between these two forms of exhibition and to explore their impact on film production practices. Ultimately, the study discusses whether digitalization has merely created a new channel for film exhibition and distribution in Türkiye or has also brought about a broader transformation in cinematic narrative and production practices.

GİRİŞ

Bu çalışma, 2020–2025 yılları arasında Türkiye'de dijital platformlar için üretilen filmler ile sinema salonlarında gösterime giren yeni dönem sinema filmlerini karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Dijital platformların yaygınlaşması, film üretim ve dağıtım süreçlerinde yaşanan dönüşümün yanı sıra izleyicinin içerik tüketim alışkanlıklarında da önemli değişikliklere yol açmıştır. Bu doğrultuda çalışmada, dijital platform filmleri ile sinema filmleri; anlatı yapısı, süre, karakter kullanımı, görsel anlatım, yapım ve dağıtım koşulları ile izleyiciye ulaşma biçimleri açısından ele alınmaktadır. Karşılaştırmalı analiz yöntemiyle iki farklı gösterim alanının film üretim pratikleri üzerindeki etkilerinin ve aralarındaki benzerlik ve farklılıkların ortaya konulması hedeflenmektedir. Çalışma, dijitalleşmenin Türkiye'de sinema alanında yalnızca yeni bir gösterim ve dağıtım kanalı oluşturup oluşturmadığını değil, aynı zamanda film anlatısı ve üretim anlayışında nasıl bir dönüşüm yarattığını tartışmayı amaçlamaktadır.

CINE
ME
DIA
CINEMEDIA Text & Audiovisual Journal
ISSN: 3023-5960 Volume 4 Issue 1 (2026)

GİRİŞ

Son yıllarda dijital teknolojilerde yaşanan gelişmeler, film üretimi ve tüketimi süreçlerinde önemli dönüşümlere yol açmıştır. Özellikle dijital yayın platformlarının yaygınlaşmasıyla birlikte film endüstrisi yalnızca dağıtım ve gösterim biçimleri açısından değil, aynı zamanda anlatı yapıları ve üretim pratikleri bakımından da yeniden şekillenmeye başlamıştır. Uzun yıllar boyunca filmlerin temel gösterim mecrası olan sinema salonları, yerini giderek dijital platformlarla paylaşılan hibrit bir yapıya bırakmaktadır. Bu dönüşüm, film üretiminin ekonomik, estetik ve endüstriyel dinamiklerini yeniden tanımlayan bir süreci beraberinde getirmiştir.

Dijital platformların film üretim ve dağıtım süreçlerinde etkinliğinin artması, yerleşik sinema üretim modeli ile platform temelli üretim modeli arasında belirgin farklılıkların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Nitekim dijital platformların kendi yapımlarını üretmesi ve bu yapımları çoğunlukla sinema salonlarında gösterime girmeksizin doğrudan izleyiciye sunması, sinema endüstrisinde yeni bir rekabet alanı yaratmıştır. Bu bağlamda, "dijital film platformlarının kendi yapımlarını üretmesi, genellikle sinemada gösterim olmaksızın kendisinin yayınlaması veya vizyona giren yeni bir filmi eşzamanlı olarak kendi platformunda seyirciye sunması sinemaya karşı üstünlük kazanmasına neden olmuştur" (Erdoğan, 2023, p. 728).

Bu çalışmada "yeni dönem sinema filmleri" ifadesi ile 2020 sonrası Türkiye'de sinema salonlarında gösterime giren ve çoğunlukla festival ya da auteur sineması estetiği taşıyan yapımlar kastedilmektedir. Buna karşılık dijital platform filmleri, çevrim içi izleme alışkanlıklarına uygun olarak üretilen ve platform algoritmaları ile izleyici davranışları doğrultusunda şekillenen içerikler olarak ele alınmaktadır.

Türkiye'de dijital platformların içerik üretimine yönelmesi özellikle 2020'li yıllarla birlikte hız kazanmıştır. Küresel platformların yerel içerik üretimine yatırım yapması ve yerli platformların sayısının artması, Türk sinemasında yeni üretim modellerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu süreçte, sinema salonu için üretilen filmler ile dijital platformlar için üretilen filmler arasında hem anlatı tarzı hem de üretim süreçleri bakımından belirgin farklılaşmalar gözlemlenmektedir.

Bu çalışmanın amacı, 2020–2025 yılları arasında Türkiye'de üretilen dijital platform filmleri ile yeni dönem sinema filmlerini anlatı yapısı ve üretim pratikleri açısından karşılaştırmalı olarak incelemektir. Bu doğrultuda, filmlerin anlatısal unsurları ile üretim süreçleri analiz edilerek iki farklı üretim modelinin sinema endüstrisindeki konumu değerlendirilecektir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemi kapsamında karşılaştırmalı film analizi yaklaşımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, 2020–2025 yılları arasında Türkiye'de üretilen dijital platform filmleri ile yeni dönem sinema filmleri, anlatı yapısı ve üretim pratikleri açısından karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Analiz sürecinde filmlerin hikâye kuruluşu, karakter inşası, anlatı ritmi, tür kullanımı, zaman ve mekân kullanımı gibi anlatısal özelliklerinin yanı sıra üretim, finansman, dağıtım ve post-prodüksiyon süreçleri de değerlendirilmiştir.

ISSN: 3023-5960 Volume 4 Issue 1 (2026)

Araştırmanın örneklemi amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Örneklem oluşturulurken öncelikle filmlerin 2020–2025 yılları arasında Türkiye'de üretilmiş olması temel ölçüt olarak kabul edilmiştir. Dijital platform filmleri grubunda, doğrudan dijital platformlarda yayımlanan ve platform temelli film üretim modelini temsil eden yerli yapımlar tercih edilmiştir. Yeni dönem sinema filmleri grubunda ise 2020 sonrası dönemde sinema salonlarında gösterime giren ve yönetmen merkezli, festival ve auteur sineması özellikleri taşıyan yapımlar dikkate alınmıştır. Bu doğrultuda, iki farklı üretim ve gösterim modelini temsil eden örneklerin karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Bu kapsamda dijital platform filmleri grubunda Yarına Tek Bilet (2020), Kâğıttan Hayatlar (2021), Aşk Taktikleri (2022) ve Sen Yaşamaya Bak (2022) filmleri; yeni dönem sinema filmleri grubunda ise Karanlık Gece (2022) ve Kuru Otlar Üstüne (2023) filmleri incelenmiştir. Filmlerin seçiminde, iki grup arasındaki anlatı farklılıklarının ve üretim pratiklerinin somut biçimde karşılaştırılmasına olanak sağlayacak örnekler olmaları esas alınmıştır.

Film analizleri iki temel başlık altında gerçekleştirilmiştir. Birinci başlık olan anlatı yapısı kapsamında hikâye kuruluşu, karakter gelişimi, anlatı ritmi, tür kullanımı, zaman ve mekân düzenlemesi ile izleyiciye yönelik anlatı tercihleri karşılaştırılmıştır. İkinci başlık olan üretim pratikleri kapsamında ise filmlerin finansman yapısı, üretim koşulları, dağıtım ve gösterim biçimleri ile post-prodüksiyon süreçleri ele alınmıştır. Elde edilen bulgular, dijital platform filmleri ve yeni dönem sinema filmleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar üzerinden değerlendirilmiştir.

Bu çalışma iki ana başlık altında incelenecektir. İlk bölümde, Türkiye'de 2020–2025 yılları arasında üretilen dijital platform filmleri ile yeni dönem sinema filmlerinin anlatı yapıları ele alınarak karşılaştırmalı bir analiz sunulmaktadır.
Her sinema eseri, üretildiği dönemin estetik anlayışını, teknik olanaklarını ve yönetmenin kişisel üslubunu bünyesinde barındırır. Aynı zamanda sinema, tarihsel süreç içerisinde farklı sanat akımlarından etkilenmiş ve bu akımların izlerini taşıyan bir ifade biçimi olarak gelişimini sürdürmüştür. Bu bağlamda sinema, yalnızca bir sanat disiplini değil, aynı zamanda toplumsal ve teknolojik dönüşümlerin somut bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Sinema, teknolojik gelişmelerden üretim, dağıtım ve tüketim süreçleri bakımından doğrudan etkilenmiştir. Bu bağlamda sinema, her teknolojik gelişme, toplumsal dönüşüm ve kültürel değişimle birlikte yeniden şekillenmiştir.

İzleme alışkanlıkları da bu dönüşüm sürecinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Sinema salonlarına alternatif olarak film izlemeye olanak tanıyan her yeni teknolojik aygıt, izleyici pratiklerinde farklılaşmalara yol açmıştır. Bu bağlamda internetin yaygınlaşması, alternatif izleme biçimlerinin gelişiminde belirleyici bir rol oynamıştır. Sinema salonlarında vizyondan kalkan filmlerin daha sonra internet aracılığıyla yeniden izlenebilir hale gelmesi, konvansiyonel salon sinemasına alternatif bir izleme pratiğinin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Bu alternatif izleme biçimi, günümüzde yaygınlaşan çevrim içi dijital platformların ortaya çıkış sürecinin temelini oluşturmaktadır.

ISSN: 3023-5960 Volume 4 Issue 1 (2026)

Nitekim 1990'lı yılların sonu ve 2000'li yılların başı itibarıyla kurulan Netflix, başlangıçta abonelerine DVD gönderimi yapan sınırlı ölçekli bir girişim olarak faaliyet göstermiş; ancak kısa sayılabilecek bir zaman diliminde gerçekleştirdiği teknolojik altyapı dönüşümüyle bugünkü dijital içerik modeline ulaşarak küresel ölçekte çevrimiçi izleme alışkanlığının öncülerinden biri hâline gelmiştir.

2010'lu yıllarla birlikte dijital platformların yaygınlaşması, sinema sektöründe köklü bir dönüşüm sürecini başlatmıştır. İnternet teknolojilerinin gelişmesi ve içeriklere anında erişim imkânının artması, sinemanın yaklaşık bir yüzyılda kat ettiği gelişimin kısa bir zaman diliminde hızlanmasına katkı sağlamıştır. Türkiye'de günümüzde hem yerli hem de küresel ölçekte faaliyet gösteren çeşitli dijital platformlar bulunmaktadır (Netflix, Amazon Prime Video, Disney+,HBO Max/BluTV, MUBI, YouTube Premium, Exxen, Gain, Tabii, TOD, PuhuTV). Bu platformların ilk ortaya çıkış amacı, daha önce üretilmiş film ve dizileri abonelik sistemi üzerinden çevrim içi olarak izleyiciye sunmaktır.

Zamanla dijital platformlar, içerik kataloglarını genişleterek farklı türlerde yapımlara yer vermeye başlamışlardır. İzleyicilere istedikleri zaman, istedikleri mekânda ve istedikleri cihaz üzerinden içeriklere erişebilme imkânı sunulması, izleme deneyimini önemli ölçüde dönüştürmüştür. Bu durum bireylerin izleme davranışlarını etkileyerek yeni bir film izleme kültürünün ortaya çıkmasına vesile olmuştur. Dijital platformlar film izleme konusunda mekân ve zaman kavramını ortadan kaldırmıştır. Dijital platformlardaki filmsel içerikler her türlü mobil (taşınabilir) iletişim araçları (cep telefonu, bilgisayar, tablet vs. gibi) üzerinden izlenebilmektedir. (Hayır, 2023, p. 805).

Öte yandan, internet ortamında yer alan ücretsiz ve çoğunlukla yasa dışı içerik paylaşım sitelerinin aksine dijital platformlar, abonelik temelli ve yasal bir izleme deneyimi sunmayı hedeflemiştir. Bu durum, sinema sektöründe üretim süreçlerini de farklı bir noktaya taşımıştır.

Geleneksel olarak sinema salonları ve televizyon üzerinden şekillenen içerik üretim ve dağıtım modeli, dijital platformların yükselişiyle birlikte dönüşüme uğramıştır. "Enformasyon teknolojilerindeki gelişimin İnternet ile televizyonu bir araya getirmesiyle ortaya çıkan yöndeşme durumu, sinema sektörünü de dönüşür hale getirmiştir. Film endüstrisindeki dönüşüm ve sinemanın dijitalleşmesi, dijital platformların artık sinema salonlarının yerini almasının önünü açmıştır" (Torun, 2021, p. 375). Bu bağlamda yöndeşme, farklı medya ortamlarının ve teknolojik yapıların birbirleriyle etkileşime geçerek içeriklerin üretim, dağıtım ve tüketim biçimlerini dönüştürmesi olarak değerlendirilebilir. Dijital platformların sinema alanına dâhil olmasıyla birlikte film içeriklerinin yalnızca izleyiciye ulaştırılma biçimleri değil, aynı zamanda üretim süreçleri ve izleme pratikleri de değişmiştir. Bu dönüşüm, sinema salonları ile dijital platformlar arasındaki sınırların giderek geçişken hâle gelmesine neden olurken, dijital platformların içerik üretiminde doğrudan rol üstlenmesini de beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla dijital platform filmleri ile yeni dönem sinema filmleri arasındaki farklılıkların, yalnızca anlatı özellikleri açısından değil, bu anlatıların ortaya çıktığı üretim, dağıtım ve tüketim koşullarıyla birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Dijital platformların sinema üretim ve dağıtım süreçlerine dâhil olması, anlatı yapılarında da belirgin dönüşümlere yol açmıştır. Alışılmış sinema anlatısı ile dijital platformlar için üretilen içeriklerin anlatı yapıları karşılaştırıldığında; hikâye kuruluşu, karakter inşası, anlatı ritmi ve tür kullanımı gibi temel bileşenlerde önemli farklılıklar gözlemlenmektedir.

Öncelikle hikâye yapısı açısından değerlendirildiğinde, dijital platform filmlerinin daha hızlı bir girişe sahip olduğu görülmektedir. İzleyicinin dikkat süresinin kısaldığı ve içerik tüketim alışkanlıklarının değiştiği günümüzde, dijital platformlar için üretilen filmler genellikle anlatının merkezindeki çatışmayı erken aşamada sunma eğilimindedir. Buna karşın yeni dönem sinema filmlerinde hikâye kuruluşu daha yavaş ilerlemekte, karakter ve atmosfer inşasına daha geniş bir zaman ayrılmaktadır.

Bu çerçevede örnek olarak Aşk Taktikleri filminde anlatı, Netflix platformuna özgü hızlı giriş stratejisine uygun biçimde daha açılış sekansında kurulmaktadır. Film, iki ana karakter olan Aslı ve Kerem'in aşka ve ilişkilere dair birbirine zıt bakış açılarını ortaya koyan bir iddia üzerinden başlatılmakta; Aslı'nın ilişkileri stratejik bir "oyun" olarak gören yaklaşımı ile Kerem'in bağlanmaktan kaçınan, yüzeysel ilişkiler kuran karakter yapısı ilk sahnelerde net biçimde sunulmaktadır. Bu karşıtlık, klasik dramatik yapıdaki uzun hazırlık aşamasını ortadan kaldırarak temel çatışmayı doğrudan görünür kılar. İlerleyen süreçte bu iddianın bir "deneye" dönüşmesi ve karakterlerin birbirlerini dönüştürmeye yönelik hamleleri, anlatının hızlı ilerleyen bir ritimle gelişmesini sağlar. Sahne geçişlerinin kısa tutulması, diyalogların doğrudan çatışmaya hizmet etmesi ve dramatik kırılma noktalarının geciktirilmeden verilmesi, platform izleyicisinin dikkatini sürekli canlı tutmaya yönelik bir anlatı stratejisinin göstergesidir.

Benzer şekilde Kağıttan Hayatlar filmi de Netflix platformunda yayınlanan bir yapım olarak dramatik yapıyı anlatının erken aşamalarında kuran bir yaklaşım sergilemektedir. Film, İstanbul'un arka sokaklarında kâğıt toplayıcılığı yapan Mehmet karakterinin gündelik yaşamını gösteren sahnelerle açılmakta; ancak kısa süre içerisinde karakterin ölümcül bir hastalıkla mücadele ettiği bilgisi izleyiciye sunularak anlatının duygusal ekseni belirlenmektedir. Bu erken bilgi aktarımı, karakterin tüm eylemlerine baştan itibaren trajik bir anlam yüklemekte ve izleyicinin duygusal katılımını hızlandırmaktadır. Ardından Mehmet'in Ali isimli çocukla kurduğu ilişki, anlatının merkezine yerleşmekte; çocuğun ailesine dair belirsizlik ve Mehmet'in ona sahip çıkma çabası, dramatik yapının temelini oluşturmaktadır.

Film, karakter geçmişlerini detaylı biçimde açmak yerine, duygusal etkileşimlere dayalı kısa ve yoğun sahneler aracılığıyla ilerlemekte; bu durum anlatının erken aşamada yoğunlaşmasını sağlayarak platforma özgü hızlı tüketim dinamikleriyle uyumlu bir yapı ortaya koymaktadır.

Buna karşılık Nuri Bilge Ceylan 'ın Kuru Otlar Üstüne filminde anlatı, dijital platform filmlerinden farklı olarak oldukça yavaş bir tempoda ilerlemekte ve dramatik yapı doğrudan bir çatışma üzerinden değil, zamana yayılan gözlem ve karakter çözümlemeleri üzerinden kurulmaktadır. Film, Doğu Anadolu'nun kırsal bir kasabasında öğretmenlik yapan Samet karakterinin gündelik rutinleri, mekânla kurduğu ilişki ve çevresiyle kurduğu mesafe üzerinden açılmaktadır.

ISSN: 3023-5960 Volume 4 Issue 1 (2026)

Anlatı, izleyiciye hızlı bir dramatik motivasyon sunmak yerine, uzun plan sekanslar, durağan sahneler ve yoğun diyaloglar aracılığıyla karakterin iç dünyasını katmanlı bir biçimde inşa etmektedir. Samet'in mesleki tatminsizliği, bireysel yabancılaşması ve etik sorgulamaları, belirgin bir olay örgüsünden ziyade parçalı ve süreklilik hissi taşıyan sahneler aracılığıyla derinleştirilmektedir. Bu bağlamda film, dramatik yoğunluğunu ani kırılmalardan değil, birikimli bir atmosfer ve düşünsel derinlik üzerinden kurmakta; izleyiciden aktif bir yorumlama süreci talep eden çağdaş auteur sinemasına özgü bir anlatı yapısı sergilemektedir.

Karakter inşası bakımından dijital platform filmleri ile yeni dönem sinema filmleri arasında belirgin bir farklılaşma gözlemlenmektedir. Bu farklılık, karakter gelişiminin kronolojik olarak nasıl yapılandırıldığı üzerinden somut biçimde izlenebilmektedir. Dijital platform filmi olan Aşk Taktikleri'nde Aslı karakteri, anlatının başında ilişkiler konusunda mesafeli ve stratejik bir tutum sergileyen bir figür olarak konumlandırılmakta; karşı karakterle girdiği "ilişkiyi bir oyun/strateji üzerinden yönetme" süreciyle olay örgüsüne dahil olmaktadır. Bu süreçte karakter, başlangıçtaki kontrol odaklı yaklaşımını sürdürebilmek adına çeşitli hamleler geliştirse de, karşılıklı etkileşimlerin yoğunlaşmasıyla birlikte duygusal olarak etkilenmeye başlar ve finalde daha açık ve kırılgan bir tutuma yönelir. Ancak bu dönüşüm, sınırlı süre ve yüksek tempo nedeniyle belirli olaylara bağlı hızlı kırılmalar üzerinden ilerlemekte; karakterin içsel çatışmaları çoğunlukla yüzeysel ve işlevsel bir düzlemde aktarılmaktadır. Buna karşılık yeni dönem sinema örneği olan Kuru Otlar Üstüne filmindeki Nuray karakteri, anlatıya dahil olduğu andan itibaren politik duruşu ve düşünsel yaklaşımıyla konumlandırılmakta; diğer karakterlerle kurduğu diyaloglar, tartışmalar ve gündelik etkileşimler aracılığıyla giderek derinleşmektedir. Nuray'ın özellikle etik meseleler, toplumsal sorumluluk ve bireysel konumlanış üzerine geliştirdiği söylemler, anlatı boyunca farklı sahnelere yayılarak karakterin çok katmanlı bir biçimde açılmasını sağlamaktadır. Bu gelişim, belirli bir dramatik kırılmadan ziyade zamana yayılan gözlem, düşünme ve tartışma süreçleri üzerinden ilerlemektedir. Bu çerçevede, dijital platform filmlerinde karakter gelişiminin hızlı, belirgin ve olay odaklı bir kronoloji üzerinden kurulduğu; yeni dönem sinema filmlerinde ise karakterlerin zamana yayılan, çok katmanlı ve düşünsel derinlik içeren bir gelişim çizgisi izlediği görülmektedir.

Anlatı ritmi açısından ise dijital platform filmleri yüksek tempolu bir yapıya sahiptir. Bu tempo yalnızca sahne sürelerinin kısalığıyla değil, aynı zamanda anlatının sürekli bir ilerleme hissi yaratacak şekilde yapılandırılmasıyla ilişkilidir. Örneğin Aşk Taktikleri filminde ritim, yalnızca hızlı diyaloglarla değil, sahne içi amaçların sürekli değişmesiyle kurulmaktadır. Karakterler arasındaki her etkileşim, yeni bir hamle ya da karşı hamle üretmekte; bu durum sahnelerin kendi içinde dahi durağanlaşmasını engellemektedir. Böylece anlatı, klasik dramatik yapıdaki "durma" anlarını minimize ederek sürekli ileri doğru akan bir yapı kazanır. Benzer biçimde Kâğıttan Hayatlar filminde ritim, duygusal yoğunluk üzerinden kurulmaktadır. Film, izleyicinin duygusal tepkisini sürekli aktif tutacak biçimde dramatik anları arka arkaya yerleştirir; bu da anlatının ritmini yalnızca fiziksel değil, duygusal bir hız üzerinden tanımlar. Buna karşılık Kuru Otlar Üstüne filminde ritim, ilerleme duygusundan ziyade "bekleme" ve "gözlem" üzerinden inşa edilmektedir. Sahneler çoğu zaman dramatik bir sonuç üretmek yerine karakterin içinde bulunduğu ruh hâlini açımlamaya hizmet eder. Bu durum, anlatının zamansal olarak genişlemesine ve izleyicinin sahne içinde düşünmeye zorlanmasına neden olur.

ISSN: 3023-5960 Volume 4 Issue 1 (2026)

Tür kullanımı açısından dijital platform filmlerinde geniş izleyici kitlesine hitap eden türler tercih edilirken, yeni dönem sinema filmlerinde daha deneysel ve festival odaklı anlatılar görülmektedir. Bu bağlamda Aşk Taktikleri filminde romantik komedi türü yalnızca bir çerçeve olarak değil, aynı zamanda anlatının öngörülebilirliğini sağlayan bir araç olarak kullanılmaktadır. İzleyici, türün kodlarını önceden bildiği için anlatıyı takip etmekte zorlanmaz; bu da filmi düşük bilişsel çaba ile tüketilebilir hale getirir. Benzer şekilde Kâğıttan Hayatlar filminde melodram türü, izleyiciyle hızlı bir empati kurma işlevi görür. Türün duygusal yoğunluk üretme kapasitesi, anlatının kısa sürede etkili olmasını sağlar. Buna karşılık Kuru Otlar Üstüne filminde belirgin bir tür aidiyetinden söz etmek güçtür. Film, tür kalıplarını takip etmek yerine karakter odaklı, açık uçlu ve yoruma dayalı bir anlatı kurar. Bu yaklaşım, izleyiciden daha yüksek bir dikkat ve yorumlama süreci talep ederken, filmi geniş kitlelere hitap eden tür sinemasından uzaklaştırarak festival odaklı bir estetik düzleme taşımaktadır. Bu farklılık doğrudan üretim modelinin ekonomik yapısıyla ilişkilidir.

Bu noktada dijital platformların algoritmik yapısı da anlatıyı etkileyen önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. İzleyici davranışlarını analiz eden bu sistemler, içeriklerin nasıl kurgulanacağını dolaylı olarak belirlemektedir. İzlenme süreleri, terk etme oranları ve kullanıcı tercihleri, anlatı yapısının şekillenmesinde etkili olmaktadır.

Çağdaş yönetmen sinemasında ise anlatı, izleyici alışkanlıklarından ziyade yönetmenin estetik tercihleri ve sinemasal üslubu doğrultusunda şekillenmektedir. Bu bağlamda anlatı, yalnızca olay örgüsünün aktarımına indirgenmeyen; kadraj, ışık kullanımı, plan süreleri, ses tasarımı ve mekân kurgusu gibi sinematografik unsurlar aracılığıyla kurulan çok katmanlı bir ifade biçimi olarak ortaya çıkmaktadır. Yönetmen sinemasında biçimsel tercihler, anlatının taşıyıcı unsuru haline gelmekte; uzun plan sekanslar, durağan kamera kullanımı, sessizlik ve boşluklar gibi öğeler, karakterlerin iç dünyasını görünür kılan estetik araçlara dönüşmektedir. Bu yaklaşımda anlatı, izleyiciye doğrudan sunulan bir hikâye olmaktan ziyade, izleyicinin aktif katılımıyla anlam kazanan açık uçlu bir yapı sergilemektedir. Nitekim bu bağlamda "dijital platformlar bir tür tüketim noktasıdır" (Balcı, 2022). İfadesiyle Semih Kaplanoğlu'nun görüşü, yönetmen sinemasının estetik ve düşünsel derinlik arayışı ile dijital platformların izleyici odaklı üretim mantığı arasındaki ayrımı net bir biçimde ortaya koymaktadır.

Bu estetik yaklaşımın somut bir örneği olarak Özcan Alper'in Karanlık Gece filminde anlatı, doğrusal bir zaman örgüsünden ziyade geçmiş ve şimdi arasında kurulan kırılgan bir yapı üzerinden ilerlemektedir. Film, küçük bir taşra kasabasında gerçekleşen bir linç olayının yıllar sonra geri dönüşlerle hatırlanması üzerine kuruludur. Baş karakterin geçmişte tanık olduğu şiddet deneyimi, anlatı boyunca doğrudan kronolojik bir akışla değil; parçalı hatırlamalar, kesintiye uğrayan sahneler ve iç içe geçen zaman katmanları aracılığıyla yeniden inşa edilmektedir. Bu yapı, travmanın lineer olmayan doğasına uygun biçimde, geçmiş ile şimdi arasındaki sınırların giderek silikleşmesine neden olur. Nitekim filmde kullanılan flashback'ler yalnızca bilgi aktaran teknik unsurlar değil; ''Travmanın temsili için bir araç olarak kullanılır; geçmişle şimdi arasındaki sınır giderek silinir. Anlatı genel olarak kasvetli bir atmosferde akar: Kasaba sahneleri tozlu ve sıcak, dağ ve obruk sahneleri puslu ya da keskin berraklıkta görünür; doğa, olayların duygusal tonuna göre biçim değiştirir''(Göze Orhon, 2025, p. 158).

CINE
ME
DIA
CINEMEDIA Text & Audiovisual Journal
ISSN: 3023-5960 Volume 4 Issue 1 (2026)

Kasabanın kapalı, sıkışmış atmosferi ile doğa sahnelerinin puslu ve belirsiz görselliği, karakterin içsel çatışmasını dışa vuran bir anlatı düzlemi oluşturur. Bu bağlamda film, anlatısını dramatik olayların sıralanması üzerinden değil, atmosfer, bellek ve duygu üzerinden kurarak izleyiciyi pasif bir izleyici konumundan çıkarıp aktif bir yorumlayıcıya dönüştürmektedir. Dolayısıyla Karanlık Gece, yeni dönem Türk sinemasına özgü estetik tercihlerin anlatının temel kurucu unsuru haline geldiği; travma, bellek ve zaman ilişkisini çok katmanlı bir yapı içerisinde ele alan bir örnek olarak değerlendirilebilir

Buna karşılık 2020 yılında Netflix platformunda yayınlanan ilk Türk yapımlarından biri olma özelliğini taşıyan Yarına Tek Bilet filmi, Ankara'dan İzmir'e giden bir trende yolları kesişen Ali ve Leyla adlı iki yabancının 11 saatlik yolculuğunu konu almaktadır. Anlatı, tek mekân ve iki başrol karakter üzerine kurulmuş olup tek bir zaman diliminde ilerlemektedir. Bu yapı, dijital platform filmlerinde sıklıkla karşılaşılan sınırlı mekân, az karakter ve yoğunlaştırılmış anlatı biçiminin bir örneği olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda film, dijital platformlara özgü anlatı stratejilerinin izleyici alışkanlıklarıyla doğrudan ilişkili olarak şekillendiğini göstermektedir. Sınırlı mekân ve karakter kullanımıyla sadeleştirilen anlatı, dikkat süresi daha kısa ve hızlı tüketim odaklı izleme pratiklerine uyum sağlarken; geleneksel sinemanın daha geniş ölçekli, çok katmanlı ve zamansal olarak daha esnek anlatı yapılarından belirgin biçimde ayrışmaktadır. Bu durum, dijital platform filmlerinin anlatı düzleminde minimal, yoğun ve işlevsel bir yapı kurma eğiliminde olduğunu ortaya koymaktadır.

Benzer şekilde Sen Yaşamaya Bak filminde de hızlı giriş–gelişme–sonuç yapısı ile sınırlı mekân ve karakter kullanımı dikkat çekmektedir. Film, ölümcül bir hastalığa yakalandığını öğrenen bekar anne Melisa'nın, küçük oğlu Can'ı emanet edebileceği güvenilir birini arayışı sırasında Fırat ile geliştirdiği duygusal ve romantik ilişkiyi konu almaktadır. Bu çerçevede her iki film de dijital platformlara özgü anlatı yapısının; sadeleştirilmiş kurgu, sınırlı karakter kadrosu ve hızlandırılmış dramatik yapı üzerinden şekillendiğini göstermektedir. Bu anlatı tercihi, platform izleyicisinin hızlı tüketim odaklı izleme alışkanlıklarına uyum sağlayan daha akıcı ve doğrudan bir hikâye kurulumunu mümkün kılarken, anlatının duygusal etkisini kısa sürede yoğunlaştırmayı amaçlayan bir yapı ortaya koymaktadır. Dolayısıyla söz konusu film, dijital platform filmlerinde anlatının zamansal ve yapısal olarak sıkıştırıldığı, minimal ancak etkili bir dramatik organizasyonun tercih edildiğini somut biçimde ortaya koymaktadır.

Bu örnekler, dijital platform filmleri ile yeni dönem sinema filmleri arasındaki anlatı farklılıklarının yalnızca kuramsal düzeyde değil, doğrudan film metinleri üzerinden de gözlemlenebildiğini ortaya koymaktadır. Hikâye kuruluşu, karakter inşası, anlatı ritmi ve tür tercihleri üzerinden belirginleşen bu ayrışma, aynı zamanda iki farklı üretim modelinin ortaya çıkardığı estetik ve yapısal farklılıkları da görünür kılmaktadır. Bu nedenle anlatı yapısındaki söz konusu farklılaşmalar, yalnızca içerik düzeyinde değil, aynı zamanda bu içeriklerin üretildiği endüstriyel koşullar ve ekonomik modellerle birlikte değerlendirilmelidir.

Bu bağlamda bir sonraki bölümde, dijital platform filmleri ile yeni dönem sinema filmlerinin üretim pratikleri ele alınacaktır.

ISSN: 3023-5960 Volume 4 Issue 1 (2026)

2. Üretim Pratikleri

Bir sinema eserinin üretim süreci temel olarak ön hazırlık (pre-prodüksiyon), çekim (prodüksiyon) ve çekim sonrası (post-prodüksiyon) olmak üzere üç ana aşamadan oluşmaktadır. Bu süreçler içerisinde özellikle finansal planlama ve ekip koordinasyonu büyük önem taşımaktadır. Ön hazırlık aşaması, senaryonun görsel bir taslağa dönüştürülmesi ve üretim sürecinin ekonomik olarak planlanması açısından kritik bir aşamadır. Sinema endüstrisinde başarılı bir üretim süreci, bütçenin rasyonel biçimde yönetilmesi ve tüm teknik ekiplerin koordineli çalışmasına bağlıdır. Mekân seçimi, kostüm tasarımı, oyuncu ve teknik ekip ücretleri, ulaşım ve kaşe gibi tüm kalemlerin ayrıntılı biçimde planlanması, çekim sürecinde ortaya çıkabilecek finansal ve lojistik sorunların önlenmesi açısından gereklidir.

2020 sonrası dönemde Türkiye'de dijital platformların yükselişiyle birlikte konvansiyonel salon sineması ve platform temelli üretim modelleri arasında önemli farklılıklar ortaya çıkmıştır. Yerleşik sinema modelinde yapımcılar gişe gelirine dayalı bir ekonomik yapı içerisinde hareket etmekte ve bu durum yatırım kararlarında daha temkinli bir yaklaşımı zorunlu kılmaktadır. Nitekim "Eskiden filmlerin gişe gelirleri, yapımcılar ve stüdyolar için ana gelir kaynağıydı. Ancak dijital platformlar abonelik modeline dayandığı için, filmlerin doğrudan gişe gelirinden ziyade uzun vadeli izlenme oranları ve platforma olan katkısı önem kazanmaktadır" (Turan, 2024).

Buna karşılık dijital platform filmleri, dağıtım ve pazarlama maliyetlerini büyük ölçüde ortadan kaldıran bir üretim modeli sunmaktadır. Sinema salonu için üretilen filmlerde yer alan fiziksel kopya, dağıtım ve vizyon süreci maliyetleri dijital platformlarda bulunmadığı için, bu yapı yapımcılar açısından daha öngörülebilir ve düşük riskli bir ekonomik alan yaratmaktadır.

Günümüz endüstri koşullarında bu iki model zaman zaman iç içe geçebilmektedir. Özellikle yüksek bütçeli yapımlar, yıldız oyuncu kadroları veya güçlü marka değeri taşıyan projeler, vizyon öncesinde dijital platformlarla da anlaşmalar yapabilmektedir. Ancak bu durum, tamamen yapımın ticari potansiyeli ile ilişkilidir.

Sektör çalışanları ve teknik ekipler açısından bakıldığında ise dijital platform projelerine yönelim giderek artmaktadır. Bu yönelimin temel nedenleri finansal düzenin daha sürdürülebilir olması, küresel platformların sağladığı geniş bütçe olanakları ve çalışma koşullarının görece daha iyi olmasıdır.

- Finansal Düzen: Dijital platformlardaki nakit akışının, yerleşik sinema modeline kıyasla daha düzenli ve sürdürülebilir olması.
- Küresel Pazar Payı: Özellikle küresel platformların yerli endüstriye oranla çok daha geniş bütçelerle çalışması ve dünya genelinde bir erişim ağına sahip olması.
- Çalışma Koşulları: Platform setlerindeki konfor alanlarının ve ücret politikalarının, yerli sinema endüstrisinin sunduğu standartların üzerinde seyretmesi.

ISSN: 3023-5960 Volume 4 Issue 1 (2026)

Bu durum, sinema sanatının estetik ve nitelikli üretim hedefi ile profesyonellerin ekonomik güvence arayışı arasında bir gerilim yaratmaktadır. Nitekim Yönetmen Tolga Karaçelik bir röportajında bu durumu şu şekilde ifade etmektedir: "Ayrıca Türkiye'de de film yapmak artık delilik olmaya başladı. Eskiden başka bir matematiği vardı. 60-70 milyon lira bir film şu anda. Gişe dediğimiz şey de yok artık. Bir platform 4-5 milyon versin diye 70 milyona film yapmaya çalışıyorsun. Nasıl olacak bilmiyorum. Bir üretim biçimi bulmamız lazım. Biraz daha kolektif hâlde üretmemiz lazım. İlk filmini çekmeye çalışan bir yönetmen için durum o kadar zor ki!" (Çınar, 2025).

Bu bağlamda dijitalleşme süreci, sinema üretiminde ekonomik sürdürülebilirlik ile sanatsal üretim arasındaki dengeyi yeniden tartışmaya açmıştır. Üretim sürecinin son aşaması olan post-prodüksiyon aşamasında da belirgin bir ayrışma görülmektedir. Sinema salonları için üretilen filmler; büyük perdeye uygun renk düzenleme (color grading), çok kanallı ses miksajı ve DCP gibi sinematik projeksiyon formatlarına uygun teknik süreçlerden geçerken; dijital platform içerikleri farklı çözünürlük ve cihaz türlerine uyumlu olacak şekilde HDR, çoklu altyazı ve dublaj seçenekleriyle optimize edilmektedir.

SONUÇ

2020–2025 yılları arasını kapsayan bu çalışma, Türkiye'de film endüstrisinin dijitalleşme süreciyle birlikte yapısal bir dönüşüm geçirdiğini ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular, dijital platform filmleri ile yeni dönem sinema filmleri arasında hem anlatı yapısı hem de üretim pratikleri açısından belirgin farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Anlatı yapısı bağlamında dijital platform filmleri, izleyici odaklı ve algoritma temelli bir üretim mantığıyla daha hızlı, sade ve erişilebilir hikâye kurguları sunmaktadır. Buna karşılık yeni dönem sinema filmleri, özellikle çağdaş auteur sineması örneklerinde görüldüğü üzere, estetik derinliği, yavaş anlatı ritmini ve çok katmanlı karakter yapılarını korumaktadır. Bu durum, sinemanın yalnızca içerik düzeyinde değil, anlatının kurulum mantığı açısından da dönüşüm geçirdiğini göstermektedir.
Üretim pratikleri açısından değerlendirildiğinde ise dijital platformların sunduğu finansal güvence, küresel erişim ve düşük riskli ekonomik yapı, sektörün üretim merkezini önemli ölçüde platform ekonomisine kaydırmıştır. Konvansiyonel sinema ise gişe odaklı riskli yapısı nedeniyle daha sınırlı bir üretim alanına sıkışmaktadır. Bu durum, üretim süreçlerinin tüm aşamalarında teknik, ekonomik ve endüstriyel farklılaşmaları beraberinde getirmiştir.

Sonuç olarak Türkiye'de film üretimi, 2020 sonrası dönemde dijital platformların belirleyici olduğu hibrit bir yapıya evrilmiştir. Ancak bu hibritleşme yalnızca iki üretim modelinin bir arada var olması anlamına gelmemekte; aynı zamanda anlatı biçimlerinden üretim süreçlerine kadar uzanan çok katmanlı bir dönüşümü ifade etmektedir. Nitekim dijital platformların algoritma temelli ve izleyici odaklı üretim mantığı, filmlerin anlatı yapılarını daha hızlı, sade ve erişilebilir kurgulara yönlendirirken; yeni dönem sinema filmleri yönetmen merkezli estetik tercihleri önceleyen, yavaş ritimli ve çok katmanlı anlatı yapısını sürdürmektedir.

CINEMEDIA Text & Audiovisual Journal

ISSN: 3023-5960 Volume 4 Issue 1 (2026)

Bu durum, sinemanın yalnızca "nerede izlendiği" değil, "nasıl anlatıldığı" sorusunun da yeniden tanımlandığını göstermektedir. Üretim pratikleri açısından bakıldığında ise dijital platformların sunduğu finansal güvence, küresel dolaşım imkânı ve öngörülebilir ekonomik yapı, sektördeki üretim dinamiklerini önemli ölçüde dönüştürmüştür. Bu dönüşüm, yapımcılar ve sektör çalışanları için daha sürdürülebilir bir üretim alanı yaratırken; konvansiyonel sinemanın gişe odaklı riskli yapısı nedeniyle daha sınırlı bir üretim alanına sıkışmasına yol açmaktadır. Dolayısıyla günümüz Türk sinemasında üretim tercihleri yalnızca estetik kaygılarla değil, aynı zamanda ekonomik zorunluluklar ve dağıtım olanaklarıyla da doğrudan belirlenmektedir. Bu bağlamda ortaya çıkan hibrit yapı, sinema ile dijital platformlar arasında keskin bir karşıtlıktan ziyade, karşılıklı etkileşim ve geçişkenlik içeren bir ilişkiyi işaret etmektedir. Nitekim bazı yapımlar her iki mecrayı birlikte kullanarak dolaşıma girerken, anlatı biçimleri de bu çift yönlü etkileşimden beslenmektedir. Ancak bu süreç aynı zamanda sinemanın estetik özerkliği ile platform ekonomisinin talep ettiği hızlı ve tüketilebilir içerik üretimi arasında bir gerilim alanı yaratmaktadır. Gelecek perspektifi açısından değerlendirildiğinde ise Türkiye'de film üretiminin bu iki model arasında kesin bir ayrışmaya gitmekten ziyade, hibrit üretim stratejilerini daha da çeşitlendireceği öngörülebilir. Dijital platformların artan etkisiyle birlikte anlatı yapılarının daha da sadeleşmesi ve izleyici odaklı hale gelmesi beklenirken; buna karşılık yönetmen sinemasının estetik ve anlatısal derinlik arayışını koruyan daha niş ama etkili bir üretim alanı olarak varlığını sürdüreceği söylenebilir. Bu durum, Türk sinemasının geleceğinde çift katmanlı bir yapının kalıcı hale geleceğine işaret etmektedir: bir yanda geniş kitlelere hitap eden, hızlı tüketilebilir platform içerikleri; diğer yanda festival odaklı, estetik kaygıları önceleyen auteur sineması. Bu yeni düzende sinema, ya izleyiciye hızla ulaşan bir içerik formuna dönüşecek ya da estetik direncini koruyarak anlam üretmeye devam eden bir sanat alanı olarak konumlanacaktır; dolayısıyla Türk sinemasının geleceği, bu iki yönelim arasındaki gerilimi nasıl yöneteceğine bağlı olarak şekillenecektir.

ISSN: 3023-5960 Volume 4 Issue 1 (2026)

KAYNAKÇA

Balcı, G. (2022, 10 Mayıs). Yönetmen Semih Kaplanoğlu, dijital platformların sinema sektörüne etkisini yorumladı. Anadolu Ajansı. https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/yonetmen-semih-kaplanoglu-dijital-platformlarin-sinema-sektorune-etkisini-yorumladi/2583499

Çınar, U. (2025, 30 Temmuz). Her filmin ihtiyacı başka: Tolga Karaçelik ve Psycho Therapy. Bant Mag. https://bantmag.com/her-filmin-ihtiyaci-baska-tolga-karacelik-ve-psycho-therapy/

Erdoğan, M. (2023). Türkiye'de dijital film platformlarının sinema sektörüne etkileri: Netflix üzerine bir inceleme. Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi, 5(9), 725–748. https://dergipark.org.tr/tr/pub/usbed/article/1333222

Hayır, C. (2023). Salonlardan çevrimiçi ortamlara: Dijital sinema platformlarının film izleme alışkanlıklarına olan etkisi üzerine bir araştırma. Erciyes İletişim Dergisi, 10(2), 801–817. https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.1258143

Orhon, G. (2025). Karanlık Gece'de erkeklik, bellek ve şiddet. Fe Dergi, 17(2), 151–186. https://doi.org/10.46655/federgi.1797162

Torun, A. (2021). Sinemada veya Netflix'te: Dijital izleme ortamları ve yeni alışkanlıklar: Bir sosyal ortam olarak sinema ve film izleme pratiklerindeki dijital dönüşüm. SineFilozofi, 6(11), 370–387. https://doi.org/10.31122/sinefilozofi.871301

Turan, F. (2024). Dijital platformların sinema sektörüne etkisi. LinkedIn. https://tr.linkedin.com/pulse/dijital-platformlarin-sinema-sekt%C3%B6r%C3%BCne-etkisi-fettah-turan-xs4xf